

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.503/2018/5.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
 . Farkas Attila előadó bíró
 Dr. Tibold Ágnes bíró
 . Kollár Márta bíró
 . Bartal Géza bíró

A felperes:

A felperes képviselője: 1000. számú Ügyvédi Iroda

Az I. rendű alperes:

A II. rendű alperes:

A III. rendű alperes:

Az I. rendű és a III. rendű alperes képviselője: Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
ővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.109/2015/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
ővárosi Törvényszék 40.P.24.163/2014/12. számú ítélet

Rendelkező rész

A jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a III. rendű alperes részére személyenként 127.000 (százhuszonhétezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 1.680.000 (egymillió-hatszáznyolcvanezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű alperes jogelődje (a továbbiakban: I. rendű alperes) és a felperes között 2007. február 5-én életbiztosítással kombinált deviza alapú kölcsönszerződések jöttek létre, amelyek alapján az I. rendű alperes részben hitelkiváltás céljából 86.045,14 CHF-nek, szabad felhasználásra pedig 23.509,18 CHF-nek megfelelő forint összeget bocsátott a felperes rendelkezésére. Az ügyleti kamat induló mértéke az első szerződés esetében 4,60%, a második szerződésben 5,20%, a kezelési költség 1,9-1,9%, a THM mértéke 6,87%, illetve 7,53%, a futamidő az előfinanszírozási időszak lejártát követően 20-20 év, a törlesztőrészletek száma pedig 240-240 hónap volt.
- [2] A havi törlesztőrészletek összegét a szerződések értelmében az ügyleti kamat és a kezelési költség havonta esedékessé váló része képezte. Az induló havi törlesztőrészlet összege az első kölcsönszerződés esetében 504,91 CHF, a második kölcsönszerződés esetében pedig 149,35 CHF volt. A kamat mértékét az I. rendű alperes a szerződésben és a mellékletét képező üzletszabályzatban foglaltaknak megfelelően jogosult volt megváltoztatni. A havi törlesztőrészlet megfizetésén túl a felperes az életbiztosítás feltételeihez igazodóan tőketörlesztés megfizetésére is köteles volt. Az első szerződés esetében 2018. január 8-án a kölcsön 11%-át, 2022. szeptember 8-án a kölcsön 26%-át, 2023. január 8-án a kölcsön 18%-át, 2026. szeptember 8-án a kölcsön 26%-át, 2027. január 8-án a kölcsön 19%-ának 6 CHF-fel csökkentett összegét, a futamidő utolsó napján pedig 6 CHF-et volt köteles megfizetni. A második szerződés esetében a felperesnek a havi törlesztőösszegegen felül 2017. szeptember 8-án a kölcsön 84%-át, 2018. január 8-án a kölcsön 16%-ának 6 CHF-fel csökkentett összegét, a futamidő utolsó napján pedig 6 CHF-et kellett megfizetnie.
- [3] A felperes mindkét szerződésben kijelentette, hogy a kölcsön kockázataival kapcsolatban az I. rendű alperes által a részére nyújtott tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van azon árfolyamkockázatról is, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása, azaz a forint árfolyamának gyengülése esetén a törlesztőrészletek összege akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vette, hogy e kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli.
- [4] A szerződések biztosítására a II. rendű alperes és az időközben elhunyt **K.L.K.** készfizető kezességet vállaltak, a felperes tulajdonát képező pécsi 998 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanra pedig jelzálogjogot alapítottak.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződések nem tartalmazzák az egyes törlesztőrészletek összegét, így a szerződések a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján semmiek. Másodlagos kereseti kérelme annak megállapítására irányult, hogy a szerződéseknek az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben rá hárító rendelkezései érvénytelenek. E vonatkozásban kifejtette, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem tájékoztatta őt részletesen és teljes körűen az árfolyamváltozás kockázatairól, arról, hogy a CHF árfolyamának emelkedése mennyivel növelheti meg tartozását. Álláspontja szerint a tájékoztatás elmaradása miatt a szerződések érintett rendelkezései tisztességtelenek, és így a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján semmiek. Megjegyezte, hogy a szerződéskötéskor az üzletszabályzatot nem is bocsátották a rendelkezésére. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként elsődlegesen a szerződések érvényessé nyilvánítását kérte úgy, hogy a bíróság állapítsa meg fennálló tőketartozását 1.524.067 Ft-ban, amelyet 15 havi egyenlő részletben köteles az I. rendű alperes részére megfizetni. Másodlagosan a szerződések hatályossá nyilvánítását kérte akként, hogy teljes tartozása 928.103 Ft, amelynek megfizetésére 10 havi egyenlő részletben köteles.
- [6] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A II. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint a felek közötti kölcsönszerződések részben hitelkiváltási célból jöttek létre, így az rHpt. 2. számú melléklete III. fejezetének 5. alpontja értelmében nem tartoznak a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések körébe. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja ezért a perbeli szerződések esetében nem irányadó. A szerződésekben rögzített nyilatkozatában pedig a felperes elismerte, hogy az üzletszabályzatot átvette, illetve hogy az árfolyamváltozás kockázatáról megfelelő, részletes tájékoztatást kapott. A közokiratban foglalt nyilatkozattal szemben mindezek cáfolatára alkalmas bizonyíték a per során nem keletkezett. A szerződések érvénytelenségének megállapítására ezért nem kerülhetett sor.
- [8] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a perbeli kölcsönszerződések az rHpt. 2. számú melléklete III. fejezetének 5. és 13. alpontjai értelmében lakossági, fogyasztási kölcsönszerződéseknek minősülnek, így a szerződések esetében az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában előírt követelményeknek is érvényesülniük kell. A szerződéseknek ezért rögzíteniük kellett az induló

törlesztőrészletek összegét, továbbá részletesen és ellenőrizhetően meg kellett határozniuk a további törlesztőrészletek kiszámításának módját. A perbeli szerződések a másodfokú bíróság megállapítása szerint e követelményeknek megfelelnek, a szerződések 4.1. pontja ugyanis megjelöli az induló törlesztőrészlet CHF-ben kifejezett összegét és a törlesztőrészletek esedékességének időpontját. A szerződések 4.1. pontja meghatározta, hogy a CHF-ben nyilvántartott törlesztőrészletet milyen árfolyam alkalmazásával kell forintra váltani, a szerződések részét képező üzletszabályzat I.4.2.2.1 pontja pedig tartalmazza a törlesztőrészlet kiszámításának módját. A szerződések e rendelkezései alapján a törlesztőrészletek pontos összege kiszámítható, megismerhető, ellenőrizhető. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott érvénytelenségi ok ezért a szerződések esetében nem áll fenn. A szerződések 10. pontjában rögzített nyilatkozatában a felperes kijelentette, hogy tisztában van a devizahitel igénybevételevel együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal, köztük az árfolyamváltozás kockázatával. E nyilatkozatával szemben a felperes a per során nem bizonyította, hogy számára nem volt megismerhető az árfolyamváltozás kockázata és annak a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatása. Az I. rendű alperes egyébként az internetes honlapján közzétett ügyféltájékoztatójában is felhívta a fogyasztók figyelmét a CHF árfolyamváltozásának lehetőségére és következményeire. Az érintett szerződéses kikötések tisztességtelenségének és az ebből eredő érvénytelenségének megállapítására ezért nem kerülhetett sor.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A felperes a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [10] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság érdemben nem bírálta el az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított kereseti kérelmét, így e kérelem elbírálására a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban. rPp.) 2. § (1) bekezdéséből következően a másodfokú eljárásban nem kerülhetett volna sor. Fellebbezési jogát elvonták, az eljárás e kérelem tekintetében egyfokúra szűkült, a jogerős ítélet ezért sérti az rPp. 2. § (1) bekezdését.
- [11] Álláspontja szerint megalapozatlanul állapította meg a másodfokú bíróság azt is, hogy a törlesztőrészletek havi összege az üzletszabályzat I.4.2.2.2.1. pontjában rögzített képlet alapul vételével kiszámítható. Az üzletszabályzat e rendelkezése ugyanis a kamatszámítás képletét tartalmazza, a törlesztőrészletek számításáról sem a szerződés, sem az üzletszabályzat nem rendelkezik. A szerződések ezért - a másodfokú bíróság téves megállapításával ellentétben - nem felelnek meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában előírt követelményeknek.
- [12] Előadta továbbá a felperes, hogy az rPp. 206. § (1) bekezdésének

megsértésével került sor annak megállapítására, hogy megfelelő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról. A per során ugyanis semmilyen bizonyíték nem keletkezett arra vonatkozóan, hogy az I. rendű alperes honlapja ilyen tájékoztatást tartalmazott volna. Az általa ebben a körben csatolt okirati bizonyítékot pedig, amelyből kitűnt, hogy az I. rendű alperes megbízottja, a **B.** Kft. a szerződéskötést megelőzően miről tájékoztatta őt, az ügyben eljáró bíróságok mellőzték.

- [13] A felperes a felülvizsgálati határidő elteltét követően, 2018. december 4-én érkezett beadványában a felülvizsgálati kérelmét kiegészítette annak részletes ismertetésével, hogy az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú ítéletében foglaltakra figyelemmel az árfolyamkockázat körében a fogyasztók részére az álláspontja szerint milyen tartalmú tájékoztatást kellett adni, illetve hogy a bíróságoknak e vonatkozásban mit kell vizsgálniuk.
- [14] Az I. rendű és a felülvizsgálati eljárásban az I. rendű alperes jogutódjával perbelépett III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria előrebocsátja, hogy a felülvizsgálati eljárást a 2017. április 10-én kelt Gfv.VII.30.335/2016/13. számú végzésével az EUB előtt C-51/17. szám alatt indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette. A felperes ugyanis másodlagos keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződéseknek az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben rá hárító rendelkezései érvénytelenek. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát pedig többek között az a kérdés képezte, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelensége az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény hatályba lépését követően érdemben vizsgálható-e. Az EUB a 2018. szeptember 20-án kelt ítéletében az előterjesztett kérdésben úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel vizsgálatának nincs akadálya. A Kúria ezért a felülvizsgálati eljárást folytatta, és a felülvizsgálati kérelmet az alábbiak szerint érdemben bírálta el.
- [16] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése értelmében az rPp. 272. § (1) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati határidőben érkezett felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. A felülvizsgálati kérelmet ugyanis az rPp. 273. § (5) bekezdéséből kitűnően nem lehet megváltoztatni, így azt újabb jogszabálysértésre történő hivatkozásokkal sem lehet kiegészíteni. A felperes 2018. december 4-én érkezett beadványában előadott azon újabb jogi érveket ezért, amelyek az eredeti, a határidőben

érkezett felülvizsgálati kérelemben nem szerepeltek, a Kúria nem vehette figyelembe.

- [17] A mindezeknek megfelelően felülvizsgált jogerős ítéletet a Kúria nem találta jogszabálysértőnek.
- [18] A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal ellentétben az első- és a másodfokú bíróság egyaránt teljes körűen elbírálta a felperes módosított keresetét, tehát az elsődleges kereset érdemi elbírálása is mindkét fokon megtörtént. A felperes elsődleges keresetében arra hivatkozással kérte a perbeli kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását, hogy a szerződések az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjába ütköznek, mivel nem tartalmazzák az egyes törlesztőrészletek összegét. Az elsőfokú bíróság e kereseti kérelmet azért utasította el, mert az rHpt. 213. § (1) bekezdése a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésekre vonatkozik, a perbeli szerződések viszont nem tartoznak az ilyen kölcsönszerződések körébe. A másodfokú bíróság pedig az elsődleges kereseti kérelmet azért találta alaptalannak, mert a felek közötti szerződések fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek minősülnek ugyan, azonban maradéktalanul megfelelnek az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában előírt követelményeknek, a felperes által állított érvénytelenségi ok tehát a szerződések esetében nem áll fenn.
- [19] Kétségtelen, hogy a másodfokú bíróság e körben eltérő jogi indokolással hagyta helyben a keresetet elutasító elsőfokú ítéletet, ez azonban az adott ügyben, az adott tényállás mellett nem sérti az rPp.-nek a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 2. § (1) bekezdését. Az rPp. 253. § (3) bekezdése ugyanis kifejezetten lehetővé teszi a másodfokú bíróság számára, hogy a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között a perben érvényesített jog, illetőleg az azzal szemben felhozott védekezés alapjául szolgáló olyan kérdésekben is határozzon, amelyekben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetőleg nem határozott. Az elsődleges kereset elbírálása során tehát eljárási szabálysértés nem történt, a felperest - az alábbiakban kifejtettekre is figyelemmel - joghátrány nem érte.
- [20] A másodfokú bíróság érdemben is helytállóan bírálta el az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megsértésére alapított kereseti kérelmet. Az rHpt. 213. § (1) bekezdése értelmében a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell - egyebek mellett - a törlesztőrészletek összegét. E követelménynek a kölcsönszerződés a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztőrészleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. számú PJE határozat 2. pontja szerint akkor is megfelel, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - nem előre pontosan meghatározott összegben, hanem kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek összegét. A törlesztőrészletek összege kiszámíthatónak minősül, ha a kölcsönszerződés legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot rögzíti, amelyek alapján a törlesztőrészletek összege az

átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható.

- [21] A perbeli kölcsönszerződések ennek a követelménynek maradéktalanul megfelelnek. A felek ugyanis 20 éves futamidővel életbiztosítással kombinált kölcsönszerződéseket kötöttek egymással, amelyek alapján a felperesnek tartozását több lépcsőben kellett törlesztenie. A havi törlesztőrészletek a szerződések I.4.2. pontjaiból kitűnően kizárólag az ügyleti kamatból és a kezelési költségéből tevődtek ki. Az induló ügyleti kamat mértékét a kölcsönszerződések I.3.6. pontja, a kezelési költség induló mértékét a I.3.7. pont, a kamatszámítás képletét pedig az üzletszabályzat 4.2.2.2. pontja tartalmazza. A tőketörlesztésre szánt összeget a felperes a kölcsönszerződésekben megjelölt biztosítási szerződések alapján a befektetési egységekhez kötött életbiztosításába fizette. A kölcsönszerződések alapján fennálló tőketartozását az életbiztosítás feltételeihez igazodóan a szerződések I.4.3. pontjaiban pontosan meghatározott mértékben és időpontokban kellett törlesztenie. A tőketörlesztések elszámolását követően az új törlesztőrészletek összege a szerződések I.4.1., I.4.2. és I.4.3. pontjaiban rögzített elvek alapján, az üzletszabályzat 4.2.2.2. pontjában megállapított képlet alkalmazásával - az esetleges árfolyam-, illetve kamatváltozások figyelembe vételével - megfelelően kiszámítható volt. A perbeli kölcsönszerződések mindezekre figyelemmel nem sértik az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának előírásait.
- [22] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás szerint nem megfelelő voltára alapított másodlagos keresete elbírálásával kapcsolatban a felperes az rPp. 272. § (1) bekezdése szerinti határidőben érkezett felülvizsgálati kérelmében kizárólag az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott, a Kúria ezért a jogerős ítélet e részét - az rPp. 275. § (2) bekezdésére figyelemmel - csak ebből a szempontból vizsgálhatta felül.
- [23] A Kúria e vonatkozásban rámutat, hogy a felperes az egyedi kölcsönszerződések részévé tett kockázatfeltáró nyilatkozatban kijelentette, hogy a kölcsön kockázataira vonatkozó, az I. rendű alperes által a részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van azon árfolyamkockázatról is, hogy a futamidő alatt a forintnak a CHF-hez viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása, azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vette, hogy e kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelentette azt is, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta. E nyilatkozatokra

figyelemmel önmagában amiatt, mert a felperes vitatja, hogy az I. rendű alperes internetes honlapján a szerződéskötést megelőző időszakban az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás is szerepelt, illetve hogy az általa az elsőfokú eljárás során csatolt írásbeli tájékoztatón kívül más, az árfolyamkockázatra is kiterjedő tartalmú tájékoztatást kapott az I. rendű alperes megbízottjától, az ügyben eljáró bíróságok azon következtetése, hogy a felperes az árfolyamváltozás kockázatáról és következményeiről megfelelő, teljes körű tájékoztatást kapott, nem tekinthető kirívóan okszerűtlennek. Az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértése ezért nem állapítható meg. A bizonyítékok ismételt egybevetésére és értékelésére (ún. felülmérlegelésére) pedig a felülvizsgálati eljárásban jogszabálysértés hiányában nem kerülhet sor (BH1999.44.).

- [24] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [25] A felülvizsgálati eljárásban is vesztes felperes az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I. rendű és a III. rendű alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az áfát is magában foglaló ügyvédi munkadíjak összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján a pertárgyérték és a kifejtett jogi képviselési tevékenység mérlegelésével állapította meg.
- [26] Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a költségmentesség bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében a felperes köteles az állam javára külön felhívásra megfizetni.
- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2018. december 11.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró, Dr. Kollár Márta s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró

A kiadmány hitelével: